

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente West Betuwe
T.a.v.
Postbus 6267
4000 HG Tiel

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Olonummer
7963397

Onze referentie
1423077

Datum 24 augustus 2023
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Naam Fort Vuren (complex)
Adres Waaldijk 29
Postcode/plaats 4214LB Vuren
Gemeente/provincie West Betuwe; Gelderland;
Monumentnummers 531900: 531902; 532004;

Geacht college,

Op 27 juli 2023 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen met daaraan verbonden de volgende voorschriften:

- Regioarcheoloog betrekken bij onderzoek fundering en opbouw van de Herwijnense uitwateringssluis, damsluis en kademuur van gemaal;
- Startoverleg met de aannemer en de architect, de toezichthouder van de gemeente West-Betuwe (Omgevingsdienst Rivierenland) en een afvaardiging van de monumentencommissie, provincie en de RCE ten aanzien van de restauratie van de uitwateringssluis en damsluis ter afhandeling van de in dit advies benoemde aandachtspunten;
- om de resultaten van het Inventariserend Veldonderzoek (IVO-P) af te wachten en de informatie te integreren in het nog op te leveren informatiebord;
- advies van kwaliteitsteam nader bespreken.

Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

Het plan behelst het restaureren van de damsluis en de Herwijjnense uitwateringssluis en het weer zichtbaar maken van het gemaal nabij Fort Vuren in het kader van de Dijkversterking Gorinchem-Waardenburg en de 5^e ronde van het uitvoeringsprogramma van de Erfgoeddeal 2022.

Motivering

In het kader van de dijkversterking wordt de slechte staat van de Herwijjnense uitwateringssluis aangepakt. Vanwege het risico dat het gewelf van de sluis instort en zo de dijk ondermijnt, wordt de duiker volgestort met cement. Het muurwerk van beide zijden van de sluis wordt hersteld, waarbij losliggende en afgeschoven delen opnieuw worden opgemetseld. Het overige metselwerk wordt daar waar scheuren zitten ingeboet en slecht of ontbrekend voegwerk wordt vervangen. De twee windwerken worden gedemonteerd en de schade aan het ijzerwerk wordt hersteld. De hardstenen dekzerken moeten worden gedemonteerd, en na restauratie van het muurwerk en de windwerken weer teruggeplaatst.

In het kader van de Erfgoeddeal gaat het inundatieveld achter het verdwenen Herwijjnense gemaal dienen als overloopgebied voor water dat over de dijk slaat en in de slotgracht terecht komt. Via de damsluis wordt het water afgevoerd naar het inundatieveld. Hiermee krijgt de sluis opnieuw een functie in de waterveiligheidsopgave. Het voormalige gemaal wordt eigentijds zichtbaar gemaakt en ingericht als rustpunt voor recreanten. De damsluis en de restanten van het gemaal worden gerestaureerd. Onder andere wordt het beton van de sluis geheel gerestaureerd. Hier en daar wordt pleisterwerk vervangen en gepatineerd. De scheuren in de oostelijke wand van de damsluis worden aangepakt. Langs de kademuur en de zuidwestelijke gevel van het gemaal worden het metsel- en voegwerk geconsolideerd. Op een deel waar het gemaal stond, zal de fundering worden opgemetseld voor de realisatie van de cortenstalen balustrade.

Ten aanzien van de restauratieve werkzaamheden aan de verschillende kunstwerken kan ik mij geheel in de aanpak vinden. De werkschrijving mag hier en daar wel wat stelliger aangezien er veel aanbevelingen worden gedaan. Daarnaast wil ik nog aandacht vragen voor twee zaken. Ten eerste is het goed om in de uitvoering van de werkzaamheden aan de sluizen en de restanten van het gemaal de regioarcheoloog te betrekken. Het is van belang om te onderzoeken hoe ze gefundeerd en opgebouwd zijn. Mogelijk kan gebruik worden gemaakt van lokale vrijwilligers om een en ander te documenteren.

Ten tweede is de totale omvang van het werk nog niet duidelijk en zal er af en toe toch meer vernieuwd moeten worden dan nu beschreven is. Ook wordt aangegeven dat mortels nog moeten worden bepaald op advies van de fabrikant. Dat zal met bijleveren van bakstenen ook wel het geval zijn. Daarnaast moet nog de kwaliteit van het beton (carbonatatiegrens) bepaald worden. Er blijven dus een aantal zaken open staan die nadere afstemming vereisen met de aannemer en de architect, de toezichthouder van de gemeente West-Betuwe (Omgevingsdienst Rivierenland) en een afvaardiging van de monumentencommissie, provincie en de RCE. Ik adviseer u middels een startgesprek voorafgaand aan de uitvoering een overleg te laten organiseren door de initiatiefnemer met daarbij aanwezig de hiervoor genoemde partijen. Tijdens dit startoverleg worden de in dit advies benoemde aandachtspunten afgehandeld. Het is te hopen dat Bureau Polderman als adviseur betrokken blijft.

Ten aanzien van het maken van dilatatievoeg in de oostelijke kadewand ga ik graag nog in gesprek. De verwachting is dat traditioneel scheurherstel niet duurzaam zal uitpakken. Dit is nog iets om in het startoverleg te bespreken.

Uit onderzoek blijkt dat de duiker van de Herwijnnense Uitwatersluis opgevuld moet worden met materiaal dat voldoende weerstand heeft om de belasting te houden indien het gewelf zou bezwijken. Gezien de slechte bouwkundige staat van het gewelf is een opvulling noodzakelijk. Daarvoor zijn meerdere oplossingen onderzocht. Uit het onderzoek blijkt dat de enige optie die veilig en met voldoende zekerheid kan worden uitgevoerd het opvullen met een vulmiddel op cementbasis is.

Er ligt nu een Programma van Eisen ter uitvoering van een Inventariserend Veldonderzoek (IVO-P) – Variant Archeologische begeleiding met als doel om de zichtbare resten te documenteren en een nadere waardestelling / waardering van de archeologische resten van het gemaal Fort Vuren te bepalen. Ik adviseer om de resultaten van dit onderzoek af te wachten en de informatie te integreren in het nog op te leveren informatiebord.

Het advies van het Kwaliteitsteam Hollandse Waterlinie is helder. Ik kan ook een eind mee komen in de oproep om het ontwerp zo eenvoudig mogelijk te houden. Toch is een rustpunt vanaf het begin een uitgangspunt vanuit de Erfgoeddeal. Mogelijk kan hier nog naar gekeken worden.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de staatssecretaris van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,